

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2019. május 8. *

„Előzetes döntéshozatal – A férfiak és nők közötti egyenlő bánásmód a szociális biztonság területén – 79/7/EGK irányelv – 4. cikk – A nemen alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalma – Közvetett hátrányos megkülönböztetés – Részmunkaidő – Az öregségi nyugdíj kiszámítása”

A C-161/18. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León (Kasztília és León felsőbbírósága, Spanyolország) a Bírósághoz 2018. február 27-én érkezett, 2018. január 17-i határozatával terjesztett elő a

Violeta Villar Láiz

és

az **Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)**,

a **Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)**

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: A. Prechal tanácselnök (előadó), F. Biltgen, J. Malenovský, C. G. Fernlund és L. S. Rossi bírák,

főtanácsnok: H. Saugmandsgaard Øe,

hivatalvezető: L. Carrasco Marco tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2019. január 10-i tárgyalásra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- V. Villar Láiz képviseletében R. M. Gil López abogada,
- az Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) és a Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) képviseletében A. Alvarez Moreno és G. Guadaño Segovia, meghatalmazotti minőségben,
- a spanyol kormány képviseletében L. Aguilera Ruiz és V. Ester Casas, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviseletében S. Pardo Quintillán és C. Valero, meghatalmazotti minőségben,

* Az eljárás nyelve: spanyol.

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 21. cikkének, valamint a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv (HL 1979. L 6., 24. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 215. o.) 4. cikkének értelmezésére irányul.
- 2 E kérelmet az egyrészről Violeta Villar Láiz, másrészről az Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (országos társadalombiztosítási intézet, Spanyolország) és a Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) (általános társadalombiztosítási kincstár, Spanyolország) között az elsőként említett személy öregségi nyugdíjának kiszámítása tárgyában folyó peres eljárás keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 79/7/EGK irányelv

- 3 A 79/7 irányelv 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv célja a férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósítása (a továbbiakban: »az egyenlő bánásmód elve«) a szociális biztonság és a 3. cikk szerinti szociális védelem egyéb elemeinek tekintetében.”

- 4 Ezen irányelv 3. cikke (1) bekezdésének értelmében:

„Ezt az irányelvet kell alkalmazni:

- a) azokra a törvényileg szabályozott rendszerekre, amelyek a következő kockázatok ellen nyújtanak védelmet:

[...]

– idős kor,

[...]”

- 5 Az említett irányelv 4. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Az egyenlő bánásmód elve azt jelenti, hogy semmilyen nemi megkülönböztetés nem állhat fenn, sem közvetlenül, sem közvetetten, különös tekintettel a családi állapotra és a családi jogállásra történő hivatkozással a következő területeken:

- a rendszerek hatálya és a rendszerekhez való hozzáférhetőség feltételei tekintetében,

- a járulékfizetési kötelezettség és a járulékszámításának tekintetében,
- a juttatások kiszámítása tekintetében, ideértve a házastársnak és az eltartottnak járó pótlékokat, valamint a juttatásokra való jogosultság tartamára és fenntartására vonatkozó feltételeket.”

A 2006/54/EK irányelv

- 6 A férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról szóló, 2006. július 5-i 2006/54/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 204., 23. o.) (30) preambulumbekzdésének szövege a következő:

„A bizonyítási teherrel kapcsolatos szabályok elfogadása jelentős szerepet játszik annak biztosításában, hogy lehetőség nyíljon az egyenlő bánásmód elvének eredményes betartására. A Bíróság határozata értelmében gondoskodni kell annak biztosításáról, hogy a bizonyítás az alperest terheli, amennyiben a megkülönböztetés valószínűsíthető, kivéve olyan eljárások esetében, amelyekben a bíróság vagy az egyéb illetékes nemzeti hatóság feladata a tények feltárása. Lényeges azonban annak tisztázása, hogy a közvetlen vagy a közvetett megkülönböztetésre [helyesen: közvetett hátrányos megkülönböztetésre] utaló tények értékelése a nemzeti jogszabályoknak vagy gyakorlatnak megfelelően továbbra is az illetékes nemzeti szerv feladata. Ezen túlmenően a tagállamok feladata az eljárás megfelelő szakaszában a felperes számára kedvezőbb bizonyítási szabályok bevezetése.”

- 7 Ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdése a következőket írja elő:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

- b) közvetett megkülönböztetés: ha egy látszólag semleges rendelkezés, feltétel vagy gyakorlat az egyik nemhez tartozó személyeket a másik nemhez tartozó személyekhez képest hátrányosan érint, kivéve ha ez a rendelkezés, feltétel vagy gyakorlat jogszerű céllal objektív módon igazolható, továbbá e cél megvalósításának eszközei megfelelőek és szükségesek;

[...]”

A spanyol jog

- 8 A Ley General de la Seguridad Socialnak (a társadalombiztosításról szóló általános törvénynek) a 2015. október 30-i Real Decreto Legislativo 8/2015 (8/2015. sz. királyi törvényerejű rendelet, a BOE 2015. október 31-i 261. száma, 103291. o., helyesbítés: a BOE 2016. február 11-i 36. száma, 10898. o.) által jóváhagyott, egységes szerkezetű változata (a továbbiakban: LGSS) 209. cikkének (1) bekezdése előírja:

„Az öregségi nyugdíj alapösszege az a hányados, amelyet az érdekeltnek a jogosultságot keletkeztető tény felmerülése előtti hónapot közvetlenül megelőző háromszáz hónap során alkalmazott járulékalapjai 350-nel történő elosztásának eredménye határoz meg [...]”

- 9 Az LGSS nyolcadik átmeneti rendelkezése kimondja:

„[...] 2016. január 1-jétől kezdődően az öregségi nyugdíj alapösszege az a hányados, amelyet a jogosultságot keletkeztető tény felmerülése előtti hónapot közvetlenül megelőző kétszázhuszonnyolc hónap során alkalmazott járulékalapok 266-tal történő elosztásának eredménye határoz meg [...]”

10 Az LGSS 210. cikkének (1) bekezdése szerint:

„Az öregségi nyugdíj összegét úgy kell meghatározni, hogy az előző cikk rendelkezései szerint kiszámított alapösszeg tekintetében a következő százalékokat kell alkalmazni:

- a) a járulékfizetés első tizenöt éve tekintetében 50%;
- b) a tizenhatodik évtől kezdődően minden további járulékfizetési hónap egy olyan mértékű százalék alkalmazására ad alapot, amely az elsőtől a kétszáznegyvennyolcadik hónapig terjedő időszakban 0,19%, a kétszáznegyvenkilencedik hónaptól kezdődően pedig minden egyes hónap tekintetében 0,18%, azzal, hogy az alapösszegre alkalmazandó százalékos mérték nem haladhatja meg a 100%-ot [...]

11 A 2016-os év tekintetében, az LGSS kilencedik átmeneti rendelkezése szerint, a tizenhatodik évtől kezdődően minden további járulékfizetési hónap egy olyan mértékű százalék alkalmazására ad alapot, amely az elsőtől a 163. hónapig terjedő időszakban 0,21%, az ezt követő 83 hónap minden egyes hónapja tekintetében pedig 0,19%, egészen a 100% eléréséig.

12 Az LGSS 245–248. cikke állapítja meg a társadalombiztosítási rendszer gazdasági jellegű ellátásaira való jogosultság megállapítása céljából a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalókra alkalmazandó szabályokat.

13 Az LGSS „Szociális védelem” című 245. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A részmunkaidős munkaszerződésekből eredő szociális védelemre az az elv irányadó, hogy a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalókat a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalókhoz hasonlóan kell kezelni [...]

(2) Az e szakaszban megállapított szabályokat, a Ley del Estatuto de los Trabajadores [(munka törvénykönyve)] egységes szerkezetű változatának 12. és 16. cikke rendelkezései értelmében, az általános rendszer hatálya alá tartozó, részmunkaidős szerződéssel, helyettesítésre szolgáló részmunkaidős szerződéssel, illetve ún. *fijo-discontinuo* típusú szerződéssel foglalkoztatott munkavállalókra kell alkalmazni, ideértve a háztartási alkalmazottak különös rendszerének hatálya alá tartozó, részmunkaidőben vagy ún. *fijo-discontinuo* típusú szerződéssel foglalkoztatott munkavállalókat is.”

14 Az LGSS „Járulék” című 246. cikke szerint:

„(1) A társadalombiztosítási járulékalap és az azzal együtt átutalt hozzájárulás havonta fizetendő, az – akár rendes munkaidőként, akár túlmunkaként – teljesített órák számától függően ténylegesen kézhez kapott javadalmazás alapján.

(2) Az ekként megállapított járulékalap nem lehet alacsonyabb a jogszabályban meghatározott összegeknél.

(3) A túlórák ugyanolyan alapú és mértékű társadalombiztosítási járulékot vonnak maguk után, mint a rendes munkaidő.”

15 Az LGSS-nek a járulékfizetési időszakok kiszámítására vonatkozó 247. cikke így rendelkezik:

„A nyugdíjellátásra, a rokkantsági, özvegyi, anyasági vagy apasági ellátásra való jog megnyílásához szükséges járulékfizetési időszakok igazolásánál a következő szabályokat kell alkalmazni:

a) Azokat a különféle időszakokat, amelyek során a munkavállaló részmunkaidős munkaszerződés alapján volt bejelentve, figyelembe kell venni, függetlenül attól, hogy az egyes munkaszerződések milyen hosszú időre szóltak.

E célból a részmunkaidős foglalkoztatásra vonatkozó hányadost, amelyet a részmunkaidős foglalkoztatás idejének az összehasonlítható helyzetben lévő, teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló által teljesített munkaidőhöz viszonyított százalékos aránya határoz meg, arra a járulékfizetési időszakra kell alkalmazni, amelyet részmunkaidős szerződés alapján teljesítettek, amelynek eredménye azon napok számának felel meg, amelyet mint tényleges ledolgozott időtartamot vesznek figyelembe az egyes időszakok tekintetében.

Az e számítás eredményeként kapott napok számához adott esetben hozzá kell adni a teljes munkaidőben történő foglalkoztatás során teljesített járulékfizetés napjainak számát, aminek eredménye adja azon járulékfizetési napok összegét, amelyeket az ellátásra való jogosultság érdekében számításba kell venni.

b) Az igazolt járulékfizetési napok számának meghatározását követően ki kell számítani a részmunkaidős foglalkoztatásra vonatkozó általános hányadost – amely az előbbi a) pont rendelkezései alapján a ledolgozott és járulékfizetést keletkeztetőként beszámított napok számának megfelelő százalék –, amelyet a munkavállaló által munkaviszonyban töltött teljes időtartamnak megfelelő járulékfizetési napok végösszegére kell alkalmazni. [...]

c) A részmunkaidős munkavállalók esetében megkövetelt minimális járulékfizetési időszakot – azon gazdasági jellegű ellátások mindegyike tekintetében, amelyek esetében ilyen időszakot meghatároztak – a b) pontban említett részmunkaidős foglalkoztatásra vonatkozó általános hányadosnak az adott időszakra való általános alkalmazásával lehet kiszámítani.

Azokban az esetekben, amikor a vonatkozó gazdasági jellegű ellátásra való jogosultsághoz előírják, hogy a megkövetelt minimális járulékfizetési időszak egy részét vagy egészét egy adott időszak tekintetében kell beszámítani, az előírt járulékfizetési időszak meghatározásánál a részmunkaidős foglalkoztatásra vonatkozó általános hányadost kell alkalmazni. Az az időszak, amelybe az előírt járulékfizetési időszakot be kell számítani, az adott ellátásra vonatkozóan általános jelleggel megállapított időszak.”

16 Az LGSS-nek „A gazdasági jellegű ellátások összege” című 248. cikke kimondja:

„(1) A gazdasági jellegű ellátások alapösszegének meghatározására a következő szabályok irányadók:

a) Az öregségi nyugdíj és a tartós munkaképtelenségi ellátás alapösszegét az általános szabálynak megfelelően kell kiszámítani.

[...]

(2) Az öregségi nyugdíj és a gyakori betegségekből eredő tartós munkaképtelenség esetén járó ellátás összegének kiszámításához a járulékfizetési kötelezettséggel nem járó időszakokat is figyelembe kell venni, a munkaszerződésben meghatározott munkaórák számára a mindenkor alkalmazandó minimális járulékalapot véve figyelembe.

(3) Az öregségi nyugdíj és a nem foglalkozási megbetegedésből eredő tartós munkaképtelenség esetén járó ellátás összegének meghatározásához a járulékfizetési napoknak a 247. cikk (2) bekezdése a) pontjának rendelkezései alapján kiszámított számát meg kell szorozni egy [...] 1,5-ös együtthatóval, de az így kapott napok száma nem haladhatja meg a részmunkaidős foglalkoztatás teljes időtartamát.

A tekintetbe vett alapösszegre alkalmazandó százalékos mértéket a 210. cikk (1) bekezdésében említett általános skálának megfelelően kell meghatározni, a következő kivételekkel:

[...]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 17 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az derül ki, hogy V. Villar Láiz az INSS-től öregségi nyugdíjellátást igényelt.
- 18 Az INSS 2016. október 1-jétől kezdődően járó öregségi nyugdíjat állapított meg számára, amelynek összegét úgy számították ki, hogy az alapösszegre egy 53%-os együtthatót alkalmaztak, ezen együtthatóval figyelembe véve azt a ténytet, hogy V. Villar Láiz a munkában töltött évei jelentős részében részmunkaidőben dolgozott.
- 19 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az említett alapösszeg a járulékfizetési alapok átlagából ered, amelyeket a ledolgozott és a nyugdíjba vonulást megelőző évek során járulékfizetésre alapot adó munkavégzés időtartama után ténylegesen kifizetett munkabérek alapján számítottak ki.
- 20 V. Villar Láiz kérte, hogy öregségi nyugdíja összegének kiszámításához 80,04%-os együtthatót alkalmazzanak, annak érdekében, hogy részmunkaidős foglalkoztatásának időszakait ugyanolyan módon vegyék figyelembe, mintha teljes munkaidőben történő foglalkoztatási időszakokról lenne szó.
- 21 Miután e kérelmet elutasították, V. Villar Láiz keresetet nyújtott be a Juzgado de lo Social n° 4 de Valladolidhoz (valladolidi 4. sz. szociális és munkaügyi bíróság, Spanyolország). Keresetlevelében arra hivatkozott, hogy a nemzeti szabályozás által bevezetett eltérő bánásmód nem alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetést eredményezett, hiszen a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók többsége nő.
- 22 2017. június 30-i ítéletével a Juzgado de lo Social n° 4 de Valladolid (valladolidi 4. sz. szociális és munkaügyi bíróság) elutasította a keresetet, azzal az indokkal, hogy az öregségi nyugdíj kiszámításánál a részmunkaidős munkavállalók tekintetében alkalmazott eltérő bánásmód nem képezett hátrányos megkülönböztetést, hiszen az alkalmazott képlet célja az, hogy a számítást az időbeli arányosság elve alapján a teljesített járulékfizetésekhez igazítsa.
- 23 V. Villar Láiz ezen ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be a kérdést előterjesztő bírósághoz.
- 24 Az említett bíróság kifejti, hogy az öregségi nyugdíj kiszámításának rendszere a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság, Spanyolország) 2013. március 14-i 61/2013. sz. határozatának kihirdetését követően lépett életbe. E határozatban a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság) – figyelemmel a Bíróság 2012. november 22-i Elbal Moreno ítéletére (C-385/11, EU:C:2012:746) – alkotmányellenesnek nyilvánította a korábbi rendszert, amely az öregségi nyugdíjra való jogosultsághoz a teljes munkaidőben való foglalkoztatáshoz viszonyítva, időarányosan vette figyelembe a részmunkaidős foglalkoztatási időszakokat, egy 1,5-ös szorzót alkalmazva. E rendszer értelmében, ha az ily módon számított ledolgozott időszak nem haladta meg a tizenöt évet, a munkavállaló nem volt jogosult öregségi nyugdíjra. Az időközben bekövetkezett jogszabályi reform értelmében a jogalkotó módosította az öregségi nyugdíjra való jogosultság rendszerét, a nyugdíj összegének kiszámításánál a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók tekintetében bevezetve egy hányadost.

- 25 Főszabály szerint a nyugdíj összege annak az alapösszegnek felel meg, amely a nyugdíjba vonulást megelőző évek során képzett járulékalapok átlagán alapul, a járulékfizetési évek számától függően meghatározott százalékos értékkel megszorozva.
- 26 Ami közelebből a részmunkaidős munkavállalókat illeti, e százalékos érték kiszámításának részletes szabályait az LGSS 247. cikke határozza meg. Az említett cikkből az következik, hogy a részmunkaidős foglalkoztatás időszakait nem teljeskörűen, hanem időarányosan veszik figyelembe, egy olyan hányados alkalmazásával, amely a munkavállaló részmunkaidős foglalkoztatása során végzett munkája időtartamának egy teljes munkaidőben foglalkoztatott összehasonlítható munkavállaló által végzett munka időtartamához viszonyított százalékos mértéknek felel meg.
- 27 Végül, az LGSS 248. cikke (3) bekezdése szerint az e számítás alapján meghatározott járulékfizetési napok számát megszorozzák egy 1,5-ös együtthatóval, oly módon, hogy az így kapott napok száma azonban nem haladhatja meg azon napok számát, amelyek ténylegesen járulékfizetésre adtak alapot.
- 28 Ugyanezen bíróság szerint ebből az következik, hogy részmunkaidős foglalkoztatási időszakok esetén a spanyol jog a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalóhoz viszonyítva a legtöbb esetben hátrányos hatásokkal jár a részmunkaidős munkavállalókra nézve, és e hatások csupán néhány olyan esetben semlegesek, amikor a részmunkaidőre vonatkozó hányados a teljes munkaidőben való foglalkoztatás legalább kétharmadának felel meg.
- 29 Ebből következik, hogy a nyugdíj kiszámításának rendszere a részmunkaidős foglalkoztatás esetén kétszeresen is hátrányos. Ugyanis, azon felül, hogy a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók munkabére és ennek következtében az alkalmazandó alapösszeg alacsonyabb, mint a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalóké, e rendszer a munkavégzés részmunkaidős jellegének arányában lecsökkenti az alapösszegre alkalmazandó százalékos mérték megállapításánál figyelembe vett járulékfizetési időszakot.
- 30 Márpedig a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy részmunkaidős foglalkoztatás esetén az öregségi nyugdíj kiszámításának nemzeti rendszerének hátrányos jellege többnyire a nőket érinti, hiszen az Instituto Nacional de Estadística (nemzeti statisztikai intézet, Spanyolország) adatai szerint 2017 első negyedében a részmunkaidős munkavállalók 75%-a nő volt.
- 31 E körülmények alapján a kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az alapügy tárgyát képező rendelkezések nem alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetést eredményeznek, ami ellentétes a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével és a Charta 21. cikkével. Úgy tűnik ugyanis, hogy a szóban forgó nemzeti rendelkezések nem felelnek meg a társadalompolitika jogszerű céljának, vagy legalábbis nem arányosak e célhoz viszonyítva.
- 32 A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy nem lehetséges az LGSS-t olyan módon értelmezni, ami megfelelné a 79/7 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének. E tekintetben ezenfelül pontosítja, hogy egy olyan nemzeti szabályozás alkalmazását, mint az alapügy tárgyát képező szabályozás, a Tribunal Constitucional (alkotmánybíróság) ítélezési gyakorlata értelmében a nemzeti bíróságok nem zárhatják ki, kivéve, ha előtte a Bírósághoz fordulnak előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel vagy ha a Tribunal Constitucionalhoz (alkotmánybíróság) fordulnak alkotmányossági normakontroll iránt.
- 33 E körülmények között a Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León (Kasztília és León felsőbbírósága) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) A spanyol jog értelmében az öregségi nyugdíj számításához az utolsó évek munkabére alapján számított számítási alapot olyan mértékben kell figyelembe venni, amely a munkában töltött évek során teljesített járulékfizetési évektől függ. Megállapítható-e, hogy az olyan nemzeti jogi szabályozás, mint az [LGSS 247. cikke a) pontjában] és 248. cikkének (3) bekezdésében foglalt

szabály, amely csökkenti a beszámítható évek számát a százalékos mértéknek a részmunkaidőben ledolgozott időszakokra való alkalmazása esetén, ellentétes a [79/7] irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével? A [79/7] irányelv 4. cikkének (1) bekezdése megköveteli-e, hogy az öregségi nyugdíj kiszámításához alkalmazandó százalékos mérték megállapításához figyelembe vett járulékfizetési évek számát ugyanolyan módon határozzák meg a teljes munkaidőben és a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók tekintetében?

- 2) Úgy kell-e értelmezni, hogy az olyan nemzeti jogi szabályozás, mint amilyen a jelen jogvita tárgyát képezi, ellentétes a [Charta] 21. cikkével is, amely okból a nemzeti bíróság köteles biztosítani a Charta teljes érvényesülését és mellőzni a belső jog vitatott törvényi rendelkezéseinek alkalmazását, anélkül hogy kérelmeznie kellene azok jogalkotói vagy bármilyen egyéb alkotmányos úton történő megsemmisítését vagy várnia kellene arra?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 34 Első kérdésével az előterjesztő bíróság lényegében arra szeretne választ kapni, hogy a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, mint az alapeljárás tárgyát képező szabályozás, amely szerint a részmunkaidős munkavállalók járulékfizetésen alapuló öregségi nyugdíjának összegét úgy kell kiszámítani, hogy a ténylegesen kifizetett munkabérek és a ténylegesen átutalt járulékok alapján képzett alapösszeget meg kell szorozni egy olyan százalékos értékkel, amely azon járulékfizetési időszaktól függ, amely időszakra egy olyan hányadost alkalmaznak, amely megegyezik a részmunkaidős foglalkoztatás során ténylegesen teljesített munka időtartamának és valamely teljes munkaidőben foglalkoztatott összehasonlítható munkavállaló által végzett munka időtartamának arányával, amire ezt követően egy 1,5-ös együtthatót alkalmaznak.
- 35 Ezen irányelv 4. cikkének (1) bekezdése tilt minden, nem alapuló – akár közvetlen, akár közvetett – hátrányos megkülönböztetést, többek között a társadalombiztosítás területén az ellátások összegeinek kiszámítását illetően.
- 36 E tekintetben rögtön meg kell állapítani, hogy az olyan nemzeti szabályozás, mint az alapügy tárgyát képező szabályozás, nem tartalmaz nem alapuló, közvetlen hátrányos megkülönböztetést, mivel különbségtétel nélkül alkalmazandó a férfi és a női munkavállalókra.
- 37 Ami azt a kérdést illeti, hogy egy ilyen szabályozás nem tartalmaz-e közvetett hátrányos megkülönböztetést, emlékeztetni kell arra, hogy e fogalmat a 79/7 irányelv összefüggésében is ugyanúgy kell értelmezni, mint a 2006/54 irányelv összefüggésében (lásd ebben az értelemben: 2018. június 26-i MB ítélet [Nemváltoztatás és öregségi nyugdíj], C-451/16, EU:C:2018:492, 34. pont). Márpedig, a 2006/54 irányelv 2. cikke (1) bekezdésének b) pontjából az derül ki, hogy nem alapuló közvetett hátrányos megkülönböztetésnek minősül az az eset, ha egy látszólag semleges rendelkezés, feltétel vagy gyakorlat az egyik nemhez tartozó személyeket a másik nemhez tartozó személyekhez képest különösen hátrányosan érint, kivéve ha ez a rendelkezés, feltétel vagy gyakorlat jogszerű céllal objektív módon igazolható, továbbá e cél megvalósításának eszközei megfelelőek és szükségesek.
- 38 E különös hátrány fennállása többek között akkor állapítható meg, ha bebizonyosodik, hogy egy olyan szabályozás, mint az alapeljárás tárgyát képező szabályozás, az egyik nemhez tartozó személyeket jelentősen nagyobb arányban érinti negatívan, mint a másik nemhez tartozó személyeket (lásd ebben az értelemben: 2015. április 14-i Cachaldora Fernández ítélet, C-527/13, EU:C:2015:215, 28. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat). A nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az alapügyben ez az eset áll-e fenn.

- 39 Amennyiben, akárcsak a jelen esetben, a nemzeti bíróság statisztikai adatokkal rendelkezik, a Bíróság már korábban kimondta, hogy az összehasonlítás legjobb módszere az, ha egyfelől összehasonlítják azon munkavállalók arányát, akiket a férfi munkaerő körében a szóban forgó szabály érint, illetve nem érint, másfelől pedig ugyanezen arányokat a női munkaerő körében. Nem elegendő csupán az érintett személyek számát figyelembe venni, hiszen e szám a tagállam egészén belüli aktív munkavállalók számától, valamint a női és férfi munkavállalók említett tagállambeli megoszlásától függ (lásd ebben az értelemben: 1999. február 9-i Seymour-Smith és Perez ítélet, C-167/97, EU:C:1999:60, 59. pont).
- 40 E tekintetben a nemzeti bíróság feladata értékelni, hogy a hozzá benyújtott statisztikai adatok milyen mértékben jellemzik a munkaerőpiaci helyzetet, mennyire hitelesek és vehetők figyelembe, azaz különösen azt, hogy nem csupán véletlenszerű vagy konjunkturális jelenségek kifejeződései-e, illetve, hogy általában véve szignifikánsnak tűnnek-e (lásd ebben az értelemben: 1999. február 9-i Seymour-Smith és Perez ítélet, C-167/97, EU:C:1999:60, 62. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 41 A jelen esetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy az alapeljárás tárgyát képező nemzeti rendelkezések a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalókhoz képest leggyakrabban a részmunkaidős munkavállalókra nézve járnak hátrányos hatásokkal. E rendelkezések csupán az esetek kisebb részében nem járnak ilyen hatásokkal, az abból álló enyhítő jellegű intézkedésnek köszönhetően, hogy a részmunkaidős munkavállalók tekintetében a figyelembe vett járulékfizetési napok számára egy 1,5-ös együtthatót alkalmaznak.
- 42 Egyébként, a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatal iránti kérelmében említett statisztikai adatok azt mutatják, hogy 2017 első negyedévében Spanyolországban 15 906 700 munkavállaló volt, amelyből 8 332 000 férfi és 7 574 600 nő volt. Ugyanezen időszakban a részmunkaidős munkabérben részesülők száma 2 460 200 (az összes munkabérben részesülő 15,47%-a) volt, amelyből 613 700 férfi (a munkabérben részesülő összes férfi 7,37%-a) és 1 846 500 nő (a munkabérben részesülő összes nő 24,38%-a). Ezen adatokból az következik, hogy az említett időszakban a részmunkaidős munkavállalók megközelítőleg 75%-a nő volt.
- 43 A spanyol kormány ugyanakkor azt állítja, hogy a 2014 és 2017 közötti időszakban az INSS által az ügyfelek szempontjából kedvező kimenetellel zárult, öregségi nyugdíjjal kapcsolatos azon ügyek teljes számán belül, amelyekben a részmunkaidős foglalkoztatás és járulékfizetés időszakait a részmunkaidős foglalkoztatásra vonatkozó általános mutatószámot figyelembe véve számították be, megközelítőleg 60% érintett nőt és 40% férfiakat.
- 44 Mindemellett hangsúlyozni kell, hogy ami az alapeljárás tárgyát képező nemzeti rendelkezések által kifejezetten érintett munkavállalók csoportját illeti, a Bíróság rendelkezésére álló ügyiratokból az derül ki, hogy a részmunkaidős munkavállalók 65%-a, vagyis azon munkavállalók esetében, akik egy teljes munkaidőben dolgozó munkavállaló rendes munkaidejének átlagban kevesebb mint kétharmadát kitevő munkaidőben dolgoznak, az alapösszegre alkalmazandó hányados alacsonyabb, mint a teljes munkaidős munkavállalók alapösszegére alkalmazandó hányados. Ebből eredően a csökkentett részmunkaidős munkavállalók hátrányt szenvednek az említett hányados alkalmazása miatt.
- 45 Amint arra a jelen ítélet 40. pontjában rámutattunk, a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy ezen adatok hitelesek, reprezentatív jellegűek és szignifikánsak-e. E tekintetben többek között emlékeztetni kell arra, hogy a jelen ítélet 39. pontjában szereplő összehasonlításnak a jelen esetben a csökkentett részmunkaidős munkavállalók csoportjára mint a munkavállalók olyan csoportjára kell vonatkoznia, amelyet az alapügy tárgyát képező szabályozás valójában érint.
- 46 Egyébként, amint az a 2006/54 irányelv (30) preambulumbekzdéséből szintén kiderül, azon tények értékelése, amelyek alapján vélelmezhető, hogy közvetett hátrányos megkülönböztetés esete áll fenn, a nemzeti bíróság feladata, azon nemzeti jog vagy gyakorlat alapján, amely rendelkezhet különösen úgy,

hogyan a közvetett hátrányos megkülönböztetést bármilyen módon meg lehet állapítani, nem csak statisztikai adatok alapján (lásd analógia útján: 2012. április 19-i Meister ítélet, C-415/10, EU:C:2012:217, 43. pont).

- 47 Amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság a szolgáltatott statisztikai adatok, illetve adott esetben más releváns bizonyítékok alapján arra a következtetésre jutna, hogy az alapeljárás tárgyát képező nemzeti szabályozás főként a nőket érinti hátrányosan a férfiakhoz képest, az ilyen szabályozás ellentétes lenne a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével, kivéve, ha azt a nem alapuló bárminemű hátrányos megkülönböztetéstől eltérő, objektív tényezők igazolják.
- 48 Ez a helyzet akkor, ha a választott eszközök azon tagállam szociálpolitikájának törvényes célját szolgálják, amelynek jogszabályairól szó van, e cél elérésére alkalmasak és ahhoz szükségesek (lásd ebben az értelemben: 2012. november 22-i Elbal Moreno ítélet, C-385/11, EU:C:2012:746, 32. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 49 E tekintetben az INSS és a spanyol kormány arra hivatkozik, hogy az öregségi nyugdíj arányos csökkentése részmunkaidős foglalkoztatás esetén a nemzeti jogalkotó által elérni kívánt általános szociálpolitikai cél kifejeződése, hiszen e korrekció alapvető fontosságú a járulékfizetésen alapuló társadalombiztosítási rendszerben. E csökkentésre ugyanis a hozzájárulás elvére, valamint a teljes munkaidőben foglalkoztatott és a részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók közötti egyenlőség elvére tekintettel van szükség, és azt objektív módon igazolja az a tény, hogy részmunkaidős foglalkoztatás esetén a nyugdíj a kevésbé jelentős munkavégzés és a rendszerhez való kevésbé jelentős hozzájárulás ellentételezése.
- 50 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy önmagában az a körülmény, hogy az öregségi nyugdíjak összegét időarányosan kiigazítják, annak érdekében, hogy figyelembe vegyék a részmunkaidős munkavállaló által végzett munkának a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló által végzett munka időtartamához képest lecsökkent időtartamát, nem tekinthető ellentétesnek az uniós joggal (lásd ebben az értelemben: 2015. november 17-i Plaza Bravo végzés, C-137/15, EU:C:2015:771, 27. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 51 Ugyanakkor a Bíróság azt is kimondta, hogy egy olyan intézkedés, amely azt eredményezi, hogy valamely munkavállaló öregségi nyugdíjának összege a részmunkaidős foglalkoztatása időszakainak figyelembevételével arányost meghaladó módon csökken le, nem tekinthető azzal a ténnyel objektív módon igazoltnak, hogy a nyugdíj ilyen esetben a kevésbé jelentős munkavégzés ellentételezése (2003. október 23-i Schönheit és Becker ítélet, C-4/02 és C-5/02, EU:C:2003:583, 93. pont).
- 52 A jelen esetben az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kiderül, hogy az alapeljárás tárgyát képező nemzeti szabályozás két olyan elemet tartalmaz, amely csökkentheti a részmunkaidős munkavállaló öregségi nyugdíjának összegét. Először is, az öregségi nyugdíj alapösszegét a ledolgozott munkaóráktól függően ténylegesen kézhez kapott munkabérekéből képzett járulékalapok függvényében állapítják meg. Ebből következik, hogy az említett alapösszeg egy részmunkaidős munkavállaló esetében alacsonyabb, mint egy összehasonlítható, teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló esetében. Másodszor, míg az említett alapösszegre egy, a járulékfizetési napok számától függő százalékos értéket alkalmaznak, e napok számára egy olyan hányadost alkalmaznak, amely az érintett munkavállaló által a részmunkaidős foglalkoztatás során ténylegesen teljesített munkavégzés ideje és egy összehasonlítható, teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló által teljesített munkavégzés ideje közötti aránynak felel meg.
- 53 Kétségtelen, hogy e második elemet enyhíti az a tény, hogy az LGSS 248. cikkének (3) bekezdésének megfelelően a hányados alkalmazását követően megállapított járulékfizetési napok számára egy 1,5-ös együtthatót alkalmaznak.

- 54 Ugyanakkor hangsúlyozni kell, hogy az első elem, nevezetesen az a tény, hogy a részmunkaidős munkavállalók esetében az alapösszeg, mint a kevésbé jelentős munkavégzés ellenértéke, alacsonyabb az összehasonlítható, teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállalók alapösszegénél, már önmagában is olyan jellegű, ami alkalmas az elérni kívánt cél megvalósításához, ami főként az ilyen – járulékalapú – társadalombiztosítási rendszer fenntarthatóságának biztosításából áll.
- 55 Ennélfogva, a részmunkaidős foglalkoztatásra vonatkozó hányadosnak az előbbieken felüli alkalmazása túllépi az említett cél eléréséhez szükséges mértéket, és a csökkentett – azaz az összehasonlítható teljes munkaidőben végzett munka időtartamának kevesebb, mint kétharmadát kitevő időtartamú – részmunkaidőben foglalkoztatott munkavállalók csoportja tekintetében az öregségi nyugdíj összegének azt meghaladó csökkentését eredményezi, mint ami pusztán a munkában töltött idejük időarányos figyelembevételéből eredne.
- 56 E körülményekre figyelemmel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 79/7 irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, mint az alapeljárás tárgyát képező szabályozás, amely szerint a részmunkaidős munkavállalók járulékfizetésen alapuló öregségi nyugdíjának összegét úgy kell kiszámítani, hogy a ténylegesen kifizetett munkabérek és a ténylegesen átutalt járulékok alapján képzett alapösszeget meg kell szorozni egy olyan százalékos értékkel, amely azon járulékfizetési időszakról függ, amely időszakra egy olyan hányadost alkalmaznak, amely megegyezik a részmunkaidős foglalkoztatás során ténylegesen teljesített munka időtartamának és valamely teljes munkaidőben foglalkoztatott összehasonlítható munkavállaló által teljesített munka időtartamának arányával, amire ezt követően egy 1,5-ös együtthatót alkalmaznak, amennyiben az említett szabályozás a férfi munkavállalókhoz képest főként a női munkavállalókat érinti hátrányosan.

A második kérdéstről

- 57 Az első kérdésre adott válaszra tekintettel az előterjesztett második kérdésre nem szükséges válaszolni.

A költségekről

- 58 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

A férfiak és a nők közötti egyenlő bánásmód elvének a szociális biztonság területén történő fokozatos megvalósításáról szóló, 1978. december 19-i 79/7/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan tagállami szabályozás, mint az alapeljárás tárgyát képező szabályozás, amely szerint a részmunkaidős munkavállalók járulékfizetésen alapuló öregségi nyugdíjának összegét úgy kell kiszámítani, hogy a ténylegesen kifizetett munkabérek és a ténylegesen átutalt járulékok alapján képzett alapösszeget meg kell szorozni egy olyan százalékos értékkel, amely azon járulékfizetési időszakról függ, amely időszakra egy olyan hányadost alkalmaznak, amely megegyezik a részmunkaidős foglalkoztatás során ténylegesen teljesített munka időtartamának és valamely teljes munkaidőben foglalkoztatott összehasonlítható munkavállaló által teljesített munka időtartamának arányával, amire ezt követően egy 1,5-ös együtthatót alkalmaznak, amennyiben az említett szabályozás a férfi munkavállalókhoz képest főként a női munkavállalókat érinti hátrányosan.

Aláírások